

Αν θελήσουμε να προσδιορίσουμε τις ρίζες των ελληνικών φύλων, θα τις ανακαλύψουμε όλες μέσα στο νερό! «Από τον Ωκεανό προέρχονται τα πάντα», αναφέρει ο Όμηρος (Ιλιάδα, Δ 201, 246). Κι ο Θαλής ο Μιλήσιος υποστήριζε ότι το νερό είναι «η αρχή των πάντων», καθώς παραδίδουν ο Διογένης ο Λαέρτιος («Βίοι Φιλοσόφων», Ι, 27) και ο Πλούταρχος που έγραψε ότι «Θάλητα πρώτον πάντων φασίν αρχήν των όλων υποστήσασθαι το ύδωρ, εξ ου γαρ είναι τα πάντα και εις αυτό χωρείν» (Ψ/ Πλούταρχου: Εκ των στρωμάτων, 1). Και το όνομα του κυρίαρχου προελληνικού ινδοευρωπαϊκού φύλου των Πρωτο-Αχαιών σήμαινε «Αυτοί που ήρθαν από το νερό». Και οι Πρωτοέλληνες Δαναοί και Άβαντες που φάνηκαν στον Ελλαδικό χώρο γύρω στα 2100 π.Χ. είχαν ονομασίες σχετικές με τα νερά, τα ποτάμια και τις πηγές. Ήταν οι «ποταμίσιοι». Όπως και οι κατοπινοί κυρίαρχοι του παιχνιδιού, Ίωνες, που ονόμαζαν «ίωνες» τα ποτάμια και τα λάτρευαν στη μορφή του δαίμονα Ίωνα.

Μ' όλα αυτά, δεν είναι παράξενο το γεγονός ότι όλοι οι επώνυμοι των ελληνόγλωσσων λαών έλκουν την καταγωγή τους από τρία προσωποποιημένα ποτάμια (Ίναχος, Νείλος, Ασωπός) και μία πηγή (Κλυμένη) που με τη σειρά τους είναι παιδιά του Ωκεανού και της Τηθής (θηλυκής έκφρασης του ωκεανού, ώστε να υπάρξει «λογική» γέννηση απογόνων) κι εγγόνια του Ουρανού και της Γης. Ένας τρίτος (αδερφός του Ωκεανού και της Τηθής), ο Ιαπετός ενώθηκε με την πηγή Κλυμένη για να προστεθεί στους προγόνους των επωνύμων των ηρώων των ελληνόγλωσσων λαών. Ο Ιαπετός ταυτίζεται με τον Ιάφεθ, «γενάρχη της λευκής φυλής και πρόγονο των Ινδοευρωπαίων της ΒΔ Ευρώπης και της Ασίας». Είναι ο ένας από τους τρεις γιους του Νώε που σώθηκαν από τον κατακλυσμό, οπότε και αυτός έχει άμεση σχέση με το νερό.

Με δοσμένη την προϋπαρξη της μητρικής γραμμής, στην ανίχνευση της συγγένειας, θα μπορούσαμε να προβάλουμε την τολμηρή αλλά βάσιμη υπόθεση ότι οι νύμφες, οι νεράιδες και οι πηγές απηχούν ονόματα γυναικών, από τις οποίες ξεκινούσαν αιματοσυγγενικές ομάδες. Άλλωστε, σειρές ολόκληρες αδερφάδων και μητέρων ταυτίζονται με πηγές και ποτάμια. Ας θυμηθούμε μερικές «συμπτώσεις» που ενισχύουν αυτή την άποψη:

Ο Πόντος ήταν η αρχική προσωποποίηση του συμβόλου των θαλασσών. Ζευγαρώθηκε με την Γη κι έτσι γεννήθηκε ο Νηρέας που κατοικούσε στα βάθη των θαλασσών. Ο Νηρέας και η πηγή Δωρίδα απέκτησαν πενήντα κόρες, της Νηρηίδες ή Νεράιδες, μια από τις οποίες ήταν η Θέτιδα, μητέρα του Αχιλλέα.

Πενήντα ήταν και οι κόρες του Δαναού. Τα ονόματά τους ταυτίζονται με ονόματα πηγών, πηγές τις έστειλε να βρουν ο πατέρας τους στο άνυδρο Άργος και με νερό μάταια

προσπαθούσαν να γεμίσουν το ονομαστό «πιθάρι» τους.

Πενήντα ήταν και οι κόρες του Θεσπιού. Τα ονόματά τους ταυτίζονται με Νύμφες, Χάριτες και Νηρηίδες. Και οι πενήντα πέρασαν από το κρεβάτι του Ηρακλή και του χάρισαν 52 γιους.

Ανατρέχοντας στα έργα του Ησιόδου «Θεογονία» και «Ηοίαι» (τον γνωστό «Γυναικών κατάλογο» που καταγράφει τις γεννήσεις των ηρώων), διαπιστώνουμε ότι οι κατά μητρική γραμμή θηλυκοί πρόγονοι όλων των επωνύμων των ελληνόγλωσσων λαών είναι συγκεκριμένες θνητές με συγκεκριμένα γενεαλογικά δέντρα. Αντίθετα, η κατά πατρική γραμμή αρσενικοί πρόγονοι είναι ή εξαρχής άγνωστοι ή γνωστοί ως ένα σημείο, από το οποίο και προηγούμενα τα ίχνη τους χάνονται. Την εποχή όμως που γράφτηκαν τα ησιόδεια έπη, όπως κι ακόμα πιο πριν, όταν συντέθηκαν τα ομηρικά, ήταν αδιανόητο να ανιχνεύεται η μητρική γραμμή και να μην εντοπίζεται η πατρική. Γι' αυτό, σε όλους τους σχετικούς μύθους, έχουν επιστρατευτεί οι θεοί που καλύπτουν τα «πατρικά» κενά.

Με άλλα λόγια, επιστρατεύτηκαν οι Θεοί για να καλύψουν τα κενά των «αγνώ στου πατρός» ηρώων. Κι όταν οι αρχαίοι δεν γνώριζαν «τίνος είναι το παιδί», αναλάμβαναν οι ραψωδοί να αποκαταστήσουν την τιμή της μαμάς: Ο θεός Τάδε το διέπραξε. Με αναπόφευκτη κατάληξη οι «αγνώ στου πατρός» να εμφανίζονται θεογέννητοι και οι «γνωστού» να έχουν πρόβλημα. Οπότε, ναι μεν ο Θησέας ήταν γιος του Αιγέα, πλην όμως στήθηκε ολόκληρη επιχείρηση ώστε να μπορέσει να συμπράξει στην γέννησή του και ο θεός Ποσειδώνας.

Σε μια ανιχνευμένη σειρά δέκα γενεών (με πρώτη του Ωκεανού και των αδερφιών του), οι γυναίκες μητέρες είναι γνωστές ευθύς εξαρχής, αν λογαριάσουμε και τις νύμφες (σύμφωνα με την υπόθεση που πιο πριν αναπτύξαμε). Αν όχι, οι γυναίκες μητέρες είναι γνωστές από την τρίτη γενιά κι έπειτα. Αντίθετα, οι άντρες πατέρες, στην καλύτερη περίπτωση, είναι γνωστοί από την τέταρτη γενιά και, στη χειρότερη, από την δέκατη. Χωρίς να λείπουν οι περιπτώσεις, κατά τις οποίες οι θεοί επεμβαίνουν για να ενώσουν ενδιάμεσα κενά, πάντα από την αντρική πλευρά.

Με όλα αυτά, οι ερωτοτροπίες των θεών με θνητές απέκτησαν μίαν αναγκαιότητα που αλλιώς δεν εξηγιόταν. Επειδή καμιά οικογένεια από τις πολλές που υπερηφανεύονταν ότι κατάγονται από ήρωες, δεν θα ήταν διατεθειμένη να «θάψει» κάποιον πρόγονό της, προκειμένου να επικαλεστεί «θεϊκή καταγωγή». Η λύση του «προβλήματος» με τον Θησέα, τους επέτρεπε και το όνομα του «προπάτορα» να διασώσουν, αν ήταν γνωστό, και την

θεϊκή παρέμβαση να επικαλεστούν. Απλά, οι θεοί κάλυψαν τα κενά των «αγνώστου πατρός» ηρώων. Για τον Δία, άλλωστε, ομολογείται ότι «(ακόμα και στις χαριτωμένες ιστορίες των ποιητών), ο ερωτισμός δεν αποτελεί ποτέ αυτοσκοπό αλλά πάντα μέσον για να εξηγηθεί η γέννηση ορισμένων θεών και ηρώων» (Ελληνική Μυθολογία, Β' τόμος, σελ. 80, Εκδοτική Αθηνών).

Κι επειδή οι αρχαίοι δεν ήθελαν μονόπλευρη την ερωτική δραστηριότητα των θεών τους, δημιούργησαν και μύθους σύμφωνα με τους οποίους και θεές είχαν περιπέτειες με θνητούς (περιγράφονται στην «Ἡρωγονία», έργο εμβόλιμο στη «Θεογονία» του Ησιόδου). Είναι όμως αξιοσημείωτο ότι, όποτε θεά ενώθηκε με θνητό, γεννήθηκε θεός, όπως ο Πλούτος των Θεσπιέων που ήρθε ως αποτέλεσμα της ένωσης της θεάς Δήμητρας με τον Ιασίωνα. Με εξαίρεση την ένωση της Αφροδίτης με τον Αγκίση, από την οποία γεννήθηκε ο Αινείας, οικιστής της Ρώμης. Πρόκειται όμως για εντελώς ιδιάζουσα περίπτωση, καθώς ο ήρωας «έπρεπε» να έχει θεϊκή καταγωγή, ενώ ο πατέρας του ήταν βεβαιωμένος θνητός.

Έτσι, ενώ από το σπέρμα ενός θεού μπορούσε να γεννηθεί θνητός, από μια θεά, είτε με άλλον θεό ενωνόταν είτε με θνητό, αποκλειόταν να γεννηθεί θνητός. Πρόκειται για μια αντίληψη που και την αρχική πρώτη θέση της γυναίκας απηχούσε αλλά και την έλλειψη της ανάγκης να γεννηθεί θνητός από θεά υποδηλώνει, καθώς η μητρική σειρά συγγένειας ανιχνευόταν ως τις απαρχές.

Η επίκληση του Δία ως γενάρχη, γίνεται στις περιπτώσεις πάνω από είκοσι ηρώων, επώνυμων λαών. Και σε άλλες τόσες περιπτώσεις γέννησης ηρώων που διακρίθηκαν ως βασιλιάδες ή για τα κατορθώματά τους. Και είναι εξίσου αξιοσημείωτο ότι από το σπέρμα του αρχηγού των θεών γεννήθηκαν θεές, μούσες, δυνάμεις της φύσης κ.λπ., αλλά θνητές μόνο δύο. Από τις οποίες η μία ήταν η ωραία Ελένη, αφορμή να ξεσπάσει ο πρώτος «παγκόσμιος» αρχαίος πόλεμος, και η άλλη η Θήβη, από την οποία πήραν το όνομά τους οι Θηβαίοι της Βοιωτίας. Περίπου ίδια είναι και η αναφορά στον Ποσειδώνα, από τον οποίο επίσης θνητές δεν γεννήθηκαν αλλά μόνο θνητοί. Με τους μισούς να έχουν εξολοθρευτεί από τον, επίσης γιο του, Θησέα ή από άλλους θεούς ή ακόμα κι από τον ίδιο τον Ποσειδώνα, καθώς απηχούσαν «άγριες» εποχές. Το ότι ο Ποσειδώνας εμφανίζεται ως «εκπρόσωπος του παλαιού κόσμου» (σε αντίθεση με την Αθηνά, που ανήκει στον νέο) δικαιολογεί ίσως το γεγονός ότι τουλάχιστον οι μισές από τις σεξουαλικές του επιδόσεις ήταν αποτέλεσμα βιασμού ή αποπλάνησης. Και αυτών ακριβώς των βιασμών καρποί ήταν σχεδόν όλα τα παιδιά του που εξολοθρεύτηκαν: Γεννήθηκαν και ανήκαν σε βάρβαρες εποχές. Ο Ποσειδώνας όμως συνέχισε να λατρεύεται και από τους «νεότερους λαούς». Πρώτοι «πρωτοέλληνες» ήταν οι Δαναοί και οι Άβαντες που πρέπει να πρωτοφάνηκαν στον Ελλαδικό χώρο γύρω στα 1900 π.Χ.

Ο γενάρχης των Αβάντων, Άβας, κατά μια εκδοχή, ήταν γιος τού (γιου του Αιγύπτου) Λυγκέα και της (κόρης του Δαναού) Υπερμνήστρας. Κι ο Δαναός κι ο Αίγυπτος ήταν εγγόνια του Ποσειδώνα. Κατά μιαν άλλη εκδοχή, ο Άβας ήταν απευθείας γιος του Ποσειδώνα και της Αρέθουσας. Ποιας απ' όλες; Τουλάχιστον μια Νηρηίδα κι άλλες επτά πηγές είχαν αυτό το όνομα. Με πιο φημισμένη την Αρέθουσα των Συρακουσών, στη Σικελία, που ήταν νύμφη αλλά μεταμορφώθηκε σε πηγή για να γλιτώσει από τον Αλφειό ποταμό, ο οποίος την είχε ερωτευτεί κεραυνοβόλα και την κυνηγούσε. Με άλλα λόγια, οι πρωτοέλληνες Δαναοί και Άβαντες ήταν απόγονοι του θεού Ποσειδώνα.

Ας δούμε και τα λοιπά ελληνόγλωσσα φύλα, πώς, κατά τη μυθολογία, προήλθαν:

Οι Αθαμάνες κατοικούσαν στην Ήπειρο αλλά είχαν πάει εκεί, όταν οι Λαπίθες τους έδιωξαν από τη Θεσσαλία. Βασιλιάς στην Αθαμαντία της Θεσσαλίας ήταν ο Αθάμαντας, γιος του Αιόλου κι εγγονός του Έλληνα, γενάρχη των Ελλήνων. Κι ο Έλληνας ήταν μεν ο πρωτότοκος γιος του Δευκαλίωνα και της Πύρρας αλλά ο ευτυχής μπαμπάς ποτέ δεν έμαθε ότι η γυναίκα του τον απέκτησε έπειτα από την ερωτική ένωσή της με τον Δία. Και σαν να μην έφτανε αυτό, ο Δίας κοιμήθηκε και με την κόρη του ζευγαριού κι αδερφή του Έλληνα, την Πανδώρα, από την οποία γεννήθηκε ο Γραικός ή Γραίκος, γενάρχης των Γραικών, όνομα των αμέσως μετά τον κατακλυσμό παλαιών κατοίκων γύρω από τη Δωδώνη και τον ποταμό Αχελώο. Και με μια άλλη αδελφή του Έλληνα, την Αίθρα ή Θυία (ή Πρωτογένεια), κοιμήθηκε ο Δίας κι έτσι γεννήθηκαν ο Μακεδόνας και ο Μάγνητας, επώνυμοι των αντίστοιχων λαών. Και, κατά μιαν άλλη άποψη κι ο Λοκρός, επώνυμος των Λοκρών.

Γιοι του Έλληνα ήταν ο Δώρος και ο Αίολος, από τους οποίους προέκυψαν οι Δωριείς και οι Αιολείς, κι εγγόνια του ο Αχαιός, ο Ίων κι ο Βοιωτός, γενάρχες αντίστοιχα των Αχαιών, Ίωνων και Βοιωτών.

Με όλα αυτά, ένδεκα ή δώδεκα ελληνόφωνα φύλα κατάγονταν από τον Δία και την Πύρρα, είτε άμεσα είτε έμμεσα. Απόγονοι του ίδιου και της Αίγινας ήταν οι Φωκείς (Φώκος), οι Επειοί (Επειός), οι Μολοσσοί (Μολοσσός) αλλά και εξαιτίας αυτής της σχέσης δημιουργήθηκαν και οι Μυρμιδόνες. Απόγονοί του (με την Νιόβη) ήταν οι Θεσσαλοί, οι Θεσπρωτοί και οι Αρκάδες. Για να δημιουργηθούν οι τελευταίοι, χρειάστηκε ο Δίας να κοιμηθεί και με την δισέγγονή του (από τη Νιόβη) Καλλιστώ και να γεννηθεί ο Αρκάς.

Ο κατάλογος είναι ατέλειωτος. Εξίσου ατέλειωτος είναι και ο αντίστοιχος των απογόνων του Ποσειδώνα. Χωρίς να λείπουν οι περιπτώσεις, κατά τις οποίες, για να γεννηθεί ένας

ήρωας, χρειάστηκε ο συνδυασμός της ερωτικής δραστηριότητας και των δύο αλλά και άλλων θεών. Ο Μίνωας για παράδειγμα, είναι γιος του Δία κι απόγονος του Ποσειδώνα. Και για να γεννηθεί ο Λαπίθης, από τον οποίο προήλθαν οι Λαπίθες που κάποια στιγμή κατέκλυσαν τη Θεσσαλία κι απλώθηκαν ως την Αττική, επιστρατεύτηκε η βοήθεια του Ποσειδώνα (δύο φορές), του Άρη, του Δία, του Απόλλωνα και του Θαύμαντα που (συνολικά έξι φορές) αποκατέστησαν την αντρική γραμμή, όπου αυτή παρουσίαζε κενά.

Συμπερασματικά, η μυθολογία «διδάσκει» ότι οι μητέρες όλων ήταν γνωστές ως τις απαρχές είτε ως πηγές, νύμφες και νεράιδες είτε ως απλές θνητές γυναίκες. Οι πατεράδες ήταν άγνωστοι, με τους ποταμούς αρχικά και τους θεούς του Ολύμπου στη συνέχεια να επιστρατεύονται για να καλύψουν τα κενά. Με τους ποταμούς να έχουν θεοποιηθεί, πριν να γίνουν πατεράδες. Και με τις πηγές, τις νύμφες και τις νεράιδες να μπλέκουν σε ένα συνεχές παιχνίδι μεταμορφώσεων, που ένα και μόνο στην πραγματικότητα αποκαλύπτει: Ότι όλες ήταν θνητές. Όταν οι ερευνητές αποφασίσουν να παρατήσουν την άσκοπη διαμάχη για το αν υπήρξε ή όχι περίοδος μητριαρχίας, ίσως βρουν τον καιρό να καταπιαστούν με την ερμηνεία της μυθολογίας. Επειδή άλλο πράγμα είναι η μητριαρχία κι εντελώς άλλο η μητρική γραμμή συγγένειας.

(protagon.gr, 10.10.2015)